

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

з навчальної дисципліни

«Теорія дизайну»

(для бакалаврів)

Одеса

2023

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Теорія дизайну» (для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр спеціальності 022 – Дизайн, 1 курс) // Одеса. Міжнародний гуманітарний університет; уклад. І. М. Рябінова, Л.С. Ямроз. – Одеса : МГУ 2023. – 12 с.

Укладачі: викл. І. М. Рябінова, ст.викл. Л.С. Ямроз

Рецензент завідувач кафедри дизайну, проф. О. В. Токарєв

Затверджено на засіданні кафедри дизайну, протокол № 3 від 07.07.2023.

Вступ

Самостійна робота студента (СРС) є дуже важливою частиною засвоєння курсу дисципліни «Теорія дизайну».

Самостійна робота являє собою комплекс діяльності студентів, яка проходить під методичним керівництвом викладача. Згідно з новими державними стандартами самостійна робота має становити не менше 2/3 начального часу, який відведений для опрацювання основної освітньої програми, враховуючи рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо кількості годин аудиторних занять на тиждень.

Самостійна робота є специфічним видом навчання, в якому задіяна розумова та аналітична види діяльності.

Основними завданнями самостійної роботи є:

- повторення лекційного матеріалу;
- докладний аналіз основних питань, які вивчаються протягом курсу;
- опрацювання додаткового матеріалу, що полегшує сприйняття та запам'ятовування основного;
- виконання тренувальних вправ, що спрямоване на закріплення навичок;
- завдання на перевірку рівня студента.

Мета самостійної роботи полягає:

- відпрацювання вміння застосовувати отримані знання на практиці;
- суттєве розширення знань з тем, які розглядаються під час вивчення курсу;
- використання знань з теорії дизайну під час розробки конкретних дизайнерських завдань;

Форми самостійної роботи:

- ретельне опрацювання наукової літератури: статей, монографій;

- робота з методичками;
- конспектування допоміжного матеріалу;
- перегляд дизайнерських робіт, їх аналіз;

Окремим важливим видом самостійної роботи є підготовка письмових доповідей та рефератів. Кожна робота (реферат) присвячена окремій темі. Студент робить докладний розбір всіх сторін питання, аналізує зміст теми, спостерігає та потім описує основні ознаки явища/об'єкта, що досліджується, підводить підсумки дослідження – робить висновок. Висновок фіксується письмово.

Зміст курсу

Назва теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
I СЕМЕСТР			
Модуль 1. Основні поняття теорії дизайну			
1	Сутність поняття дизайн		
2	Види дизайну		
3	Проектна культура, проектний образ		
4	Історія виникнення та розвитку дизайну		
Модуль 2. Основні напрями в дизайні та дизайнерські школи			
5	Стиль модерн, його особливості		
6	Стиль ар-деко		
7	Стиль мінімалізм		
8	Стиль функціоналізм		
9	Органічна архітектура		
10	Анрі-Тулуз Лотрек, Густав Клімт, Альфонс Муха та інші майстри стилю модерн		
11	Живопис і графіка модерну. Плакат модерну		
12	Інтер'єр модерну		
13	Школа Баухаус		

14	Поняття стайлінгу
15	Наука ергономіка. Основні ергономічні показники
Модуль 3. Робота з формою	
16	Наука біоніка. Біонічна форма
17	Тектоніка форми
18	Форма і контрформа. Роль контрформи у сприйнятті об'єкта
19	Геометричність форми. Цілісність форми
20	Раціональність форми. Функціональність форми
21	Образність на виразність форми
22	Поняття модулю. Модульне проектування
23	Архітектоніка
24	Метод комбінаторики в дизайні
Модуль 4. Фірмовий стиль	
25	Поняття логотипу. Історія виникнення логотипу
26	Основні складові фірмового стилю
27	Функції фірмового стилю
Модуль 5. Додаткові поняття	
28	Методи проектування. Аналогове і інноваційне проектування
29	Поняття колориту. Кольорове рішення дизайнерського твору
30	Дизайн одягу, історичний розвиток дизайну одягу
31	Найвідоміші дизайнери одягу сучасності
32	Найвідоміші світові дизайнери

Модуль 1

Основні поняття теорії дизайну

Питання для самостійної роботи:

- В чому полягає відмінність дизайну від інженерної справи та від декоративно-ужиткового мистецтва?
- В чому різниця між проектним та художнім образом? Які спільні риси і які відмінності?

Методичні вказівки

Вивчення теми доцільно розпочати з визначення поняття «дизайн». Слід розрізняти дизайн як вид діяльності і дизайн як професію. Коли виникла професія дизайнера? Які чинники призвели до її появи? В чому полягає різниця між дизайном і мистецтвом? Чи є зв'язок між цими видами діяльності і чим він обумовлений?

Далі треба розібрати основні існуючі види дизайну: графічний, мультимедійний, промисловий, ландшафтний, дизайн одягу, дизайн інтер'єру; охарактеризувати кожен з них.

Потім докладно розбирається історія розвитку дизайну. Визначається приблизний час зародження такої діяльності як дизайн, після цього обговорюються основні етапи його становлення. Яким був дизайн за часів держав Античної доби? В Середні віки? Під час епохи Відродження? Якими були особливості дизайну в XVII, XVIII, XIX столітті? Як змінився дизайн в XX столітті, з чим це пов'язано? Що таке промислова революція? Які причини сприяли її виникненню, яким чином вона вплинула на дизайн? З яких етапів складалася промислова революція і в чому полягає її роль в культурі?

Далі розбирається поняття проектної культури як окремої складової духовної культури людства, основні ознаки проектної культури. Розглядується поняття проектного образу, виявляються його відмінності від художнього образу та їхні спільні риси. Які ознаки і властивості має проектний образ? В чому його значення?

Теми рефератів:

- річ в дизайні; річ як носій культурних змістів;
- моделювання в дизайні, його роль;
- дизайн як засіб інструмент формування культури.

Модуль 2

Основні напрями в дизайні та дизайнерські школи

Питання для самостійної роботи:

- Назвіть основних представників школи Баухауз. В чому їхній внесок в проектну культуру?
- Охарактеризуйте внесок школи Баухауз в розвиток світового дизайну.
- В чому сутність поняття «дизайнерська школа»?

Методичні вказівки

Вивчення цього розділу треба розпочати з визначення поняття «дизайнерський стиль». Охарактеризувати основні існуючі стилі, дати визначення кожному з них, описати ознаки кожного стилю. З якими історичними подіями та культурними явищами пов'язаний кожний стиль? Як кожен стиль вплинув на процес формоутворення?

Що приніс з собою стиль модерн? Як він вплинув на архітектуру, промисловий дизайн, скульптуру, графіку, живопис? Слід назвати основних представників модерну (в різних сферах дизайну), особливо в дизайні плаката, визначити основні особливості їх творчого метода, відмінні риси кожного майстра. Сформулювати філософську основу стилю модерн.

Дати визначення поняттю «дизайнерська школа». З'ясувати, які основні найвідоміші дизайнерські школи існували в ХХ столітті і як вони вплинули на розвиток дизайну. Докладно розібрати діяльність школи «Баухауз», основні етапи її існування. Стиль «функціоналізм», його зв'язок з школою «Баухауз», основні риси та ознаки стилю, засновники стилю, філософія стилю. Який вплив функціоналізм здійснив на сучасний дизайн? Як він проявився в архітектурі, в формоутворенні, в дизайні одягу, в графічному дизайні?

Що таке органічна архітектура? Назвати основних представників цього напрямку.

Розібрати, що таке стайлінг, в яких випадках він застосовується.

Дати визначення науці «ергономіка», визначити, що таке ергономічний показник, розібрати, які види ергономічних показників існують і яку функцію виконує кожен з них.

Теми рефератів:

- Стиль Ар-деко, його походження та значення;
- Інтер'єр в стилі мінімалізм, які основні ознаки;
- Вплив Баухауза на сучасну архітектуру;
- Ордерна архітектура.

Модуль 3

Робота з формою

Питання для самостійної роботи:

- Роль формоутворення в дизайні;
- Поясніть значення поняття «мови форм»;
- Поясніть, чому саме жива природа в деяких випадках проектування дизайнерських виробів виступає зразком?
- Статичні і динамічні форми. Які мають ознаки? В яких випадках застосовуються?
- «Тяжкі» та «легкі» форми. Наведіть приклади.

Методичні вказівки

Починати вивчення розділу «Робота з формою» потрібно з визначення поняття «Форма». Що таке форма? Які ознаки вона має? Від чого залежить сприйняття форми? Розмір та розташування форм – який між ними існує зв'язок?

Далі слід вивчити основні ознаки дизайнерської форми: цілісність, раціональність, функціональність, органічність, тектонічність, геометричність, образність. Докладно розібрати кожну ознаку. Що таке тектоніка форми? Чому саме тектоніка є ознакою, яка є свідком і показником історичного розвитку форми? Розібрати поняття архітектонічності.

Чому образність форми так необхідна в сучасному дизайні? За допомогою яких засобів можна досягти максимальної виразності форми?

Чи повинні всі форми обов'язково бути геометричними? Чи впливає геометричність форми на її функціональність?

Дати визначення поняттю «модуль». Яку роль відіграє модуль в проектуванні? Розібратись, які конструкції ми можемо назвати модульними і завдяки яким ознакам. Які переваги має саме модульний спосіб проектування, порівняно з іншими видами проектування? Що таке комбінаторний метод проектування, де він найчастіше використовується?

Дати визначення науці «біоніка». Що таке біонічна форма? Які бувають види біонічних форм? Які переваги дає біонічний підхід в дизайні? Назвіть представників цього напрямку та їхні твори.

Останнім кроком у вивченні цього розділу є вивчення поняття контрформи. Слід розібратись, що мається на увазі під словом «контрформа», як ми можемо визначити контрформу в плоскій та в об'ємних композиціях та яку роль грає контрформа в сприйнятті форми людиною, в створенні характеру форми.

Реферати:

- Контрформа як частина композиції;
- Функціональний та біонічний підхід. Відмінності та спільні риси;
- Походження модулю. Прототипи модулю.

Модуль 4

Фірмовий стиль

Питання для самостійної роботи:

- Що ми маємо на увазі, коли говоримо «Система фірмового стилю»? Які складові входять в систему?
- Що таке носії фірмового стилю? Назвіть відомі вам носії фірмового стилю.

Методичні вказівки

Вивчення розділу «Фірмовий стиль» необхідно почати з визначення поняття «Логотип». Що таке логотип? Як він виник? Що виступало попередниками логотипу? Яке значення має логотип зараз?

Далі докладно розбираємо правила побудови логотипу та його ознаки: лаконічність, чітку структуру, запам'ятовуваність, впізнаваність, кольорове рішення логотипу, контрастність, взаємодію форм в логотипі.

Які існують види композиції логотипа?

Далі з'ясовуємо, з чого складається фірмовий стиль. Чому саме логотип є невід'ємною частиною фірмового стилю? Розбираємо функції фірмового стилю: диференціююча, ідентифікаційна та інші. Яку роль відіграє кольорова гама фірмового стилю? Чи застосовуються контрасти? Якщо так, то які?

Як взаємодіють між собою в фірмовому стилі форми та кольори? Як вони узгоджуються?

В який історичний період виник фірмовий стиль? Які причини до цього призвели?

Що є основним завданням дизайнера при проектуванні фірмового стилю?

Реферати:

- Брендинг. Основні поняття брендингу;

- Технології формування фірмового стилю;
- Поняття візуального середовища;
- Поняття візуальної комунікації;
- Засоби гармонізації композиції.

Модуль 5

Додаткові поняття

Питання для самостійної роботи:

- Які види проектування об'єктів вам відомі стосовно різних видів дизайну?
- Яку роль грає процес ескізування в графічному дизайні?

Методичні вказівки

В цьому (останньому) розділі розглядаються теми, які не є основними в курсі дисципліни «Теорія дизайну», але вони значно розширюють кругозір студентів і сприяють поглибленню знань з цієї дисципліни.

Перша тема – це види проектування в дизайні. Необхідно докладно розібрати два види проектування – аналогове та інноваційне проектування. Яка між ними різниця? В чому полягає суть кожного? Які кожен вид має ознаки? Який саме різновид найчастіше застосовується сьогодні? Поясніть чому.

Далі необхідно дати визначення поняттю «Колорит», «кольорова гама твору», пояснити, яке значення має саме кольорове рішення при створенні дизайнерського виробу. Яким чином взаємодіє кольорова гама з поєднанням форм, застосованим в дизайнерській композиції? Що показують обидва ці параметри?

Чим характеризується дизайн одягу? Назвіть основні історичні етапи розвитку дизайну одягу. Які композиційні прийоми та засоби застосовуються в дизайні одягу сьогодні? Назвіть найвідоміших дизайнерів одягу сучасності. В чому полягає їхній внесок в культуру одягу?

Реферати:

- Поняття соціальної ролі в дизайні;
- «Культурний зразок» в дизайні;
- Предметно-просторове середовище, його значення;
- Поняття архетипу в дизайні.

Рекомендована література

1. Антонович Є.А., Василюшин Я.В., Шпильчак В.А. Креслення: Навч.посібник/ За ред.проф. Є.А. Антоновича – Львів: Світ, 2006 – 512с.
2. Дизайн ХХІ ст. /под ред. Ш. и П. Фіелл: пер. з англ. А.В. Прокопенко – К.: Либідь, 2008. – 192 с:
3. Методичні вказівки до виконання графічних робіт з навчальної дисципліни «Художнє проектування та колористика в графічному дизайні» для студентів спеціальності 022 «Дизайн», спеціалізації «Графічний дизайн», Одеса, ОДАБА, 2020. – 38 с.
4. Фольт О.В., Смолинський Р.І. «Основи художнього конструювання» - К.:Вища школа, 1973 – 143 с. 5. Українське літературне бароко /Відп.ред. О.В. Мишанич. – К., 1987.
6. Українська художня культура. – К., 1996. 7. Виробничо-практичне видання БлекБокс – К.: Біос Букс, 2007 – 246 с.
8. С.М. Горобець. Основи комп'ютерної графіки. / За ред. М.В.Левківського.- К.: Центр навч. літератури, 2006. – 232 с.